

JUUSO
MÄÄTTÄNEN

JOONAS
HYTÖNEN

JYRY

JOHNNY
Kniga

1995-2001

**NUORISO-OHJELMAN
NOUSU JA TUHO**

JYRKI 1995–2001

JUUSO MÄÄTTÄNEN - JOONAS HYTÖNEN

JYRKI 1995-2001

NUORISO-OHJELMAN
NOUSU JA TUHO

JOHNNY
Kniga

Copyright © Juuso Määttänen & Joonas Hytönen 2021
Graafinen suunnittelu Taitan / Maria Mitrunen
Kuvien tiedot kunkin kuvan yhteydessä.

Johnny Kniga Kustannus,
imprint of Werner Söderström Corporation
PL 1259, 00101 Helsinki

ISBN 978-951-0-47078-7
Painettu EU:ssa.

SISÄLLYS

Alkusanat 7

OSA I PIHTISYNNYTYS JA KASVUKIPUJA

1.	Jyrkin syntymä	17
2.	Jyrkistä tuli Jyrki	28
3.	Matka Kanadaan	42
4.	Ensimmäinen Jyrki	48
5.	Mistä Jyrki kertoo?	57
6.	React for the action	71
7.	Jyrki löysi tekijänsä	78
8.	Musiikkivideot valtaavat television	89
9.	Pitkiä päiviä, raivoisaa työskentelyä	104

OSA II SUOMEN SUURIN NUORISOMEDIA

10.	Jyrki tuli meille	121
11.	Koekuvauksia ja työhaastatteluita	140
12.	Liity Jyrkiin, näet maailmaa	150
13.	Kuuden vuoden Big Brother	160
14.	Juhlat, jotka eivät loppuneet	170
15.	Lempi leiskuu	178
16.	Marko	185
17.	Fuckability	201
18.	Suomalaisen musiikin kultakausi	210
19.	Jyrki valloitti Suomen	225

20.	Jyrki maailmalla, maailma Jyrkissä	239
21.	Äijälän lehtolapsi	251
22.	Tv-alan korkeakoulu	263

OSA III LOPUN ALKU JA LOPPU

23.	Instituutio nimeltä jyrki	279
24.	Funny-Films laajenee	296
25.	Kulmala lähtee	306
26.	Sisäsiisti ohjelma	321
27.	Suomimusiikki suuntaa maailmalle	336
28.	Matka Kanadaan – vielä kerran	353
29.	Viimeinen Jyrki	369
30.	Jyrkin kuolema	376
	Joonas Hytönen: Jyrkin muistokirjoitus	393
	Henkilöhakemisto	401

OSA I

**PIHTISYNNYTYYS
JA KASVUKIPUJA**

1. JYRKIN SYNTYMÄ

”Sunnuntaiaamuna kaverini Make soitti ja kertoi, että on löytänyt mulle duunipaikan. Make oli kaveriporukastamme ainut, jolle tuli kotiin Hesari, ja lehdessä oli ollut työpaikkailmoitus. Maikkari oli hakemassa uuteen yöohjelmaan juontajia, ja Maken mukaan mun kannattaisi hakea sinne. Sillä oli itsellään taka-ajatus: olin saanut tarjouksen päästä työkseni kuvaamaan raveja, ja Make halusi paikan multa. Sanoin, että anna osoite, niin laitan sinne hakemuksen. Kirjoitin kirjeen käsin ja liitin jonkinlaisen kuvan mukaan. Meni ehkä viikko, ja mut kutsuttiin koekuvauksiin Tampereelle.”

Katja Ståhlista piti tulla näyttelijä kuten isänsä Paavo Rusko, mutta sen sijaan hänestä tuli historian ensimmäisen Jyrki-lähetyksen juontaja ja yksi uuden nuoriso-ohjelman päätähdistä sen ensimmäisen vuoden ajan 1995–1996.

Helsingissä vuonna 1968 syntynyt, Vantaalla ja Tuusulassa lapsuutensa viettänyt Ståhl muutti Helsinkiin takaisin 19-vuotiaana, ja pari vuotta myöhemmin hän haki Teatterikorkeakouluun. Kun se ei tuottanut tulosta, Ståhl aloitti työt Kaivohuoneella tarjoilijana. Työ mekkalan, tupakansavun ja muun saastan keskellä tuhosi äänihuulet niin pahasti, että lääkäri kehotti unohtamaan haaveet näyttelijän työstä. Piti keksiä uusi unelma.

Sellainen syntyi, kun Hietaniemen uimarannalla makoillessaan Ståhl tutustui kaverinsa kaveriin Erjaan. Tämä oli aloittamassa toimittajaopinnot Laajasalon kristillisessä opistossa. Esiintymisestä kiinnostunut Ståhl seurasi perässä ja alkoi opiskella

radiotoimittajaksi vuonna 1993. Ensimmäinen alan työpaikka järjestyi Helsingin alueen katu-uskottavalta nuorisokanavalta Radio Cityltä. Hommat jäivät vain kesätuourauksen mittaiseksi, minkä jälkeen Ståhl etsi töitä muilta Uudenmaan paikallisradiokanavilta.

”Radio Kolme Klaukkalassa soitti kotimaista musiikkia. Pääsin sinne, mutta se oli mulle haastava paikka. Hauskuutin itseäni soittamalla siellä kaiken maailman ’Juustossa löytyy’ -biisejä”, Ståhl kertoo.

Radiojuontajan töiden ohessa Ståhl alkoi kaverinsa pyynnösotä ääninäytellä Prätkähiiret-lastensarjan Santtua. Samalle firmalle työskennellessään hän sai myös tarjouksen ravikuvaajan paikasta. Sitä työtä Ståhl ei koskaan päätenyt tekemään. Hakeminen Maikkarin ”yöohjelmaan” muutti koko hänen elämänsä, vaikka siinä vaiheessa hänellä ei ollut vielä hajuakaan, mihin oli oikein ryhtymässä. Eihän hän tiennyt edes sitä, että ohjelmaa ei oikeasti esitetäisi öisin – tai että ohjelma tultaisiin tuntemaan nimellä Jyrki.

Kun vuoden 1995 alussa MTV3 alkoi etsiä ensimmäisiä tekijöitä ohjelmaansa, ei sen luonteesta haluttu kertoa julkisuuteen vielä mitään. Siksi Helsingin Sanomissa julkaistussa työpaikkailmoituksessa puhuttiin epämääräisesti ”yöohjelmasta”, vaikka oli jo silloin todennäköistä, ettei uutta ohjelmaa todellisuudessa esitetäisi yöaikaan. Sitäkin vaihtoehtoa oli silti harkittu.

”MTV3 tarjoaa nyt haasteellisen ja kiinnostavan määräaikaikaisen työpaikan täysin uudessa mediaympäristössä, syksyllä alkavassa yöohjelmassa”, lehti-ilmoituksessa kerrottiin. Siinä haettiin ”juontaja-toimittajia”, jotka olivat 20–35-vuotiaita, englannin kielen taitoisia, viestinnän alan opiskelijoita tai alan työkokemusta omaavia henkilöitä, esiintymistaitoisia, populaarikulttuurista seuraavia, oma-aloitteisia, innovatiivisia, paineensietokykyisiä ja tasapainoisia.

Ennen kuin työpaikkailmoitus oli julkaistu maan suurimmassa sanomalehdessä, oli ehtinyt tapahtua paljon. Jos asian

haluaa nähdä runollisesti, Jyrkin tarinan alkupiste on vuodessa 1986 ja Tampereella sijaitsevan olutravintolan Ohranjyvän pöydässä. Siellä säännöllisesti aikaansa viettivät suomalainen tv-alan edelläkävijä Jarmo ”Porski” Porola, SM-liigan silloinen toimitusjohtaja Kalervo ”Kale” Kummola ja jälkimmäisen veli Ari Kummola (nykyisin Hallenberg). Vakioravintolansa pöydässä he päättivät perustaa oman tuotantoyhtiön, joka sai nimekseen VipVision.

Uuden tuotantoyhtiön perustaminen ei ollut 80-luvun Suomessa mikään pikkujuttu. Tv-alaa hallitsi Yleisradio, jonka myöntämiselällä luvalla MTV Oy sai vuonna 1986 mainosrahoitteisen kanavansa Kolmoskanavan. Yle teki lähes kaikki ohjelmansa itse, mistä TV2:n viihdetoimituksen päällikkönä vuosikausia työskennelleellä Porolalla oli paljon kokemusta. Erillisiä tuotantoyhtiöitä ei mainittavasti ollut Suomessa. Tämä alkoi muuttua, kun Kolmoskanava päätti tilata ohjelmia talon ulkopuolelta.

”Istuimme Porskin kanssa Ohranjyvässä usein, ja Uudessa-Seelannissa asuva veljeni oli mukana käydessään Suomessa. Porski ja broidini alkoivat intoilla tuotantoyhtiön perustamisesta, mutta mä en ollut varma, haluaisinko lähteä mukaan. Sitten aloin miettiä, että siinä iässä voisi vielä hyvin vaihtaa alaa. Olin aloittanut SM-liigan toimarina kolmekymppisenä ja tehnyt sitä hommaa vähän yli kymmenen vuotta”, Kummola kertoo.

Kummolasta tuli VipVisionin toimitusjohtaja, joka vastasi ohjelmaideoiden kauppaamisesta ja suhteista. Tv-konkari Porola keskittyi tekemään liukuhihnalla sellaisia ohjelmia, joita Kolmoskanava tarvitsi. Porola oli luonut uransa kehittämällä televisioon menestyskonsepteja, ja sama jatkui VipVisionissa. Muutamassa vuodessa syntyivät muun muassa Hyvät herrat, Tenavatähti, Hockey Night ja Onnenpyörä. Kummolan veljesten ja Porolan yhtiöstä tuli mainoskanavan hovituottaja, koska se pystyi tekemään ohjelmistoa edullisesti.

MTV:llä Jyrki-tarinan avainhenkilö on Maikkarin pitkäaikainen ohjelmajohtaja Tauno ”Tane” Äijälä. Vuonna 1941 syntynyt, alun perin Ylen toimittajana työnsä aloittanut ja 60-luvulla Maikkarille siirtynyt Äijälä on suomalaisen tv-bisneksen ”grand old man”, joka vastasi kanavan sisällöstä aina siihen asti, kun eläköityi 2000-luvun alussa. Hänen merkityksensä koko suomalaisen tv-tarjontaan 80-luvulta vuosituhannen vaihteeseen on mittaamattoman suuri. VipVisionille Äijälä oli tärkein yhteistyökumppani.

”Tane oli erittäin hyvin ajassaan kiinni, ja sen kanssa oli hauska tehdä töitä. Toisinaan Tanelta tuli toiveita, joita me toteutimme. Kun esimerkiksi Tane sanoi, että kanavalle pitäisi saada poliittinen satiiri, ideoimme Hyvät herrat”, Kummola kertoo.

Idea nuorille suunnatusta iltapäiväohjelmasta syntyi Äijälälle ensimmäisen kerran 80- ja 90-lukujen taitteessa. Silloin ei keksitty vielä Jyrkiä, vaan sen eräänlaisena esikuvana pidetty NoTV. Se oli nuorisohjelma aikana, jolloin nuorille suunnattu mediasisältö alkoi monipuolistua voimakkaasti.

Paikallisradiot syntyivät Suomeen 80-luvun puolivälissä, ja ne tavoittivat tehokkaasti alueidensa nuorisoa. Helsingissä Radio City aloitti toimintansa vuonna 1985, ja se saavutti pian aseman Suomen tunnetuimpana paikallisradiokanavana. Yle oli aloittanut jo vuonna 1980 nuorten suosikiksi nousseen Rockradio-ohjelman, mutta kun kilpailutilanne paikallisradioiden kanssa voimistui, se perusti kesällä 1990 kokonaisen nuorisokanavan Radiomafian, josta tuli musiikkimediana erittäin merkittävä.

Samaan aikaan Radio Cityn kanssa Helsingissä oli perustettu ravintolamaailmaan ja kaupunkikulttuuriin erikoistunut City-lehti ja kulttuuripainotteisempi Image. Perinteisempää nuorisomediaa printissä edusti Suosikki, mutta sillä oli omat uskottavuusongelmansa, koska lehteä oli vuosikymmeniä päätoimittanut

Jyrki Hämäläinen. 90-luvun puolivälissä Hämäläinen oli jo yli viisikymppinen, eli lehteä ei varsinaisesti tehty ”nuorilta nuorille”.

Televisiossa mullistavin uutuuksia oli Yhdysvalloissa 80-luvun alussa syntynyt musiikkitelevisio MusicTV (MTV). Se tuli Suomessa näkyviin vuonna 1987, mutta näkyi aluksi vain harvoissa ja valituissa talouksissa, enimmäkseen pääkaupunkiseudulla. Potentiaalinen yleisö mitattiin 80-luvun loppupuolella kymmenissä tuhansissa, mutta todellinen yleisö oli paljon pienempi. Ennen MTV:tä ulkomaista musiikkitelevisiotarjontaa Suomessa olivat edustaneet brittiläisen Sky Channelin musiikkiohjelmat ja Music Box.

Samoihin aikoihin Kolmosella meni hyvin, mutta teini-ikäisiä ja nuoria aikuisia kanavan sisältö ei kiinnostanut toivotusti. Vuoden 1990 alussa Äijälä kääntyi hovituottajansa Porolan puoleen, jotta ongelmaan saataisiin ratkaisu.

”Porola oli aikaansaava tyyppi. Vähän liioitellen: jos hänelle esitti toiveen jostakin, seuraavana päivänä oli jo valmis näkemys siitä, mitä tehdään. Kun aloin puhua Porolalle nuorille suunnatusta ohjelmasta, hän toi meille uudet kasvat Saku Tuomisen ja Juha Tynkkysen. Heidän ansiostaan syntyi NoTV”, Äijälä muistelee.

Vain hieman päälle parikymppinen Saku Tuominen oli mediauransa alussa, kun sai ystävänsä Juha Tynkkysen kanssa Äijälältä tarjouksen uuden ohjelman perustamisesta. Tynkkynen oli kaksikosta kokeneempi: hän oli ollut perustamassa Radio Cityä ja toiminut sen ensimmäisenä päätoimittajana. He alkoivat valmistella uutta NoTV-nimistä ohjelmaa työryhmässä, johon koottiin ihmisiä City-lehdestä, Radio Citystä, VipVisionista ja Headline-tuotantoyhtiöstä.

NoTV oli Tuomisen sanoin ”jonkinlainen sekoitus MusicTV:tä ja Huomenta Suomea”. Se tehtiin perinteisessä tv-studioissa Pasilassa, ja se esitteli suomalaisille joukon tv-kasvoja, kuten Baba Lybeckin ja Ruben Stillerin. Syyskuussa 1990 alkaneessa

ohjelmassa esitettiin musiikkivideoita, minkä lisäksi sisältö koostui pitkälti ajankohtaisten aiheiden käsittelystä. Heimo ”Holle” Holopaisen ohjelmassa esittämän uutisankkurihahmon Frank Pappan toimittamista uutisista tuli ohjelman suosituinta sisältöä, ja kun NoTV lopetettiin vuoden jälkeen taloudellisesti kannattamattomana, Holopaisen hahmon nimikko-ohjelma Frank Pappa Show jatkui vuoteen 1994 saakka. Tynkkynen ja Tuominen perustivat NoTV:n jälkeen oman tuotantoyhtiönsä Broadcastersin, josta tuli yksi Suomen menestyneimmistä tv-tuotantoyhtiöistä. Sen ensimmäinen hittituote oli räväkkä keskusteluohjelma Hyvät, pahat ja rumat.

Äijälän hahmottelema ongelma sen sijaan ei kadonnut mihinkään NoTV:n lopettamisen jälkeen. Kolmoskanavasta oli tullut vuonna 1993 MTV3, mutta se ei edelleenkään tavoittanut tarpeeksi nuoria ihmisiä. 90-luvun lähestyessä puoliväliä kissa nostettiin jälleen pöydälle. Maikkarin silloinen myyntijohtaja Heikki ”Hegu” Rotko muistaa, että kanavalla oli kova paine nuorten tavoittamiseen.

”Olimme vahvassa asemassa, koska meillä ei ollut kaupallisella puolella kilpailua. Olimme maan ainut valtakunnallinen kaupallinen tv-kanava. Kun pankkikriisistä oli toivuttu, markkina alkoi kasvaa kovaa vauhtia. Syyskuusta 1992 syyskuuhun 1997 Maikkarin myynti kaksinkertaistui 500 miljoonasta markasta miljardiin markkaan. Meillä oli silti tarve uudistua. Nuorelle kohderyhmälle oli huonosti tarjontaa”, Rotko kertoo.

”Riittävän isoa nuorisomediaa ei yksinkertaisesti ollut. Se piti itse keksiä. Oli Radiomafia, mutta se oli Yleä, ja Suosikista oli tullut vitsi. Jyrki oli iso riski, mutta siinä vaiheessa Maikkari pystyi helposti sellaisen riskin ottamaan. Eikä byrokratia ollut hidasteenä, Tane oli sisällön valtias, ja hän halusi tehdä Jyrkin”, Jyrkin tuotepäällikkönä toiminut Tomi Halonen muistelee.

Aika oli otollinen Jyrkin syntymiselle. Eri mediataloissa yritettiin ideoida uudenlaisia nuoria kiinnostavia mediatuotteita tai

ohjelmia. Ulkomainen MusicTV kiinnosti nuorisoa koko ajan enemmän ja näkyi yhä useammassa perheessä. Musiikkivideot olivat kuumaa kamaa.

Äijälän mukaan nuortenohjelma ei voinut syntyä kovaa vauhtia ikääntyvässä Maikkarin johtoryhmässä. Uusi tuotanto tarvitsi nuoria tekijöitä. Johtaja uskoi, että iltapäivässä oli yhä sopiva paikka nuorille suunnatulle ohjelmalle. Kun koululaiset ja teinit tulivat kotiinsa iltapäivällä, heillä ei ollut mitään tekemistä. Sen aukon voisi täyttää päivittäinen ohjelma.

”Meillä oli vuosittain tapana tavata VipVisionin tekijöiden kanssa Näsijärvellä, yleensä elokuussa. Suunniteltiin suuria, käytiin syömässä ja juotiin normaalit ruokajuomat. 30. elokuuta 1994 oli taas tällainen purjehdusreissu. Olimme puhuneet uuden nuortenohjelman tarpeesta, ja siellä veneellä Kummola kertoi ensimmäisen kerran kanadalaisesta MuchMusic-kanavasta. Kuten Kummolalla oli tapana, hän ei osannut sanoa sitä kiroilematta: ’Perkele, mä tiedän. Olen itse nähnyt Torontossa tällaisen ohjelman. Nuorisojoukko seisoi kadulla, kun sisällä kuvattiin ohjelmaa”, Äijälä kertoo.

”Kuulin ensimmäisen kerran MuchMusicista veljeltäni. Hän oli törmännyt siihen Uudessa-Seelannissa työskennellessään tv- ja mainostoimistobisneksessä. Kävin niihin aikoihin Torontossa jääkiekkomatkoilla, ja siellä tutustuin itsekin kanavaan”, Kummola muistelee.

Idea alkoi hahmottua Äijälän, Kummolan ja Porolan päässä. Perustettaisiin Suomen versio kanadalaisesta MuchMusicista: musiikkivideoita esittävä tv-ohjelma, joka tehtäisiin perinteisen tv-studion sijaan kaupungin keskustassa. Sillä tavoin se erottuisi kaikesta muusta sisällöstä ja paikalliset nuoret voisivat tulla katsomaan paikan päälle, kun ohjelmaa kuvataan. Toisin kuin yhdysvaltalainen MTV, se olisi rosoisempi, ei perinteisen kliinisesti studiossa juonnettu kokonaisuus. Vielä parempaa olisi

se, jos ohjelma ei olisi vain ”versio” kanadalaisesta konseptista, vaan olisi sen virallinen sisarohjelma. Kummolan johdolla otettiin yhteyttä kanadalaiseen Chum-mediayhtiöön, joka pyöritti MuchMusic-kanavaa. Hyvin nopeasti Chumissa innostuttiin Suomi-yhteistyöstä.

Alusta asti oli selvää, että uusi nuortenohjelma ei tulisi Kummolan tai Porolan harteille. NoTV:tä tehneet Tuominen ja Tynkynen olivat siirtyneet jo eteenpäin, joten tarvittiin jälleen uusi luova media-alan johtaja. Sellainen löytyi Tampereelta.

Vuonna 1967 syntynyt Marko Kulmala oli nouseva paikallinen mediapersoona, ehkä jopa paikallisjulkkis. Alun perin hän oli päätynyt media-alalle haaveiltuaan kirjailijan ammatista ja alettuaan sitten opiskella Tampereen yliopistossa kirjallisuutta. Kulmala alkoi tehdä Aamusauna-nimistä radio-ohjelmaa. Siinä hän ohjelman nimen mukaisesti saunoi julkisten kanssa. Kun nimeä oli kertynyt ohjelmalle ja sen tekijälle, Kulmalasta tuli paikalliskanava Radio Sataplussan ohjelmapäällikkö. Samalla tie oli viemässä jo isompiin piireihin.

Kulmala oli oman aikansa taitava verkostoituja, joka tutustui Tampereen yöelämässä ja ravintoloissa oleellisiin ihmisiin ja julkiksiiin. Yksi tuttavuuksista oli Ohranjyvän pöydässä istunut Jarmo Porola. VipVisionille Kulmala alkoi tehdä karaokeaiheista dokumenttisarjaa, ja Porola tykästy nuoreen, innokkaaseen ja voimakastahtoiseen tekijään nopeasti. Suhteita tuskin ainaakaan huononsi se, että Kulmalan veli toimi VipVisionin kirjanpitäjänä.

Vaikka Kulmalalla oli televisiosta kokemusta lähinnä nimellisesti, hän oli Porolan valinta eräänlaiseksi seuraajakseen. Porola pyysi Kulmalalta ideaa uudenlaisesta nuortenohjelmasta, ja kun Kulmala oli kirjoittanut kirjoituskoneella kymmenen liuskan mittaisen konseptikuvauksen, hän sai kuulla, että idea vastasi Kummolan Kanadasta bongaamaa MuchMusic-kanavaa. Idea oli

selvä: Kulmala alkaa pyörittää uutta nuortenohjelmaprojektia ja tutustuu siihen yhdessä Äijälän kanssa.

Myös Äijälä ihastui Kulmalaan nopeasti. Uuden päivittäisen suoran tv-ohjelman vetovastuu annettiin entuudestaan likipitäen nollakokemuksella olevalle media-alan nousevalle tähdelle. Äijälä uskoi, että uusi nuortenohjelma tarvitsee toimiakseen vetäjän, jota vanha tv-alan kokemus ei vaivaa. Sama kokemattomuuden ja tv-neitseellisyyden ihannointi oli Jyrkin ytimessä alusta loppuun. Tekijöiksi haluttiin ihmisiä, jotka eivät olleet vielä alalla töissä mutta joilla olisi mediakoulutusta.

”Kummola ja Porola esittelivät Markon minulle. En tuntenut häntä ollenkaan entuudestaan, mutta luotin siihen, että Kummolalla ja Porolalla on hyvä nenä. Lähdimme Markon kanssa rakentamaan organisaatiota, ja hän toi kuvioon mukaan omanlaisensa tamperelaisen tyylin. Marko omaksui hyvin nopeasti tavoitteemme”, Äijälä kertoo.

Jälkeenpäin Kulmala itse on todennut, että hänen kaltaisen nuoren kokemattoman tekijän nimittäminen koko projektin johtoon oli myös selvä riski.

”Jos olisin itse nyt samassa tilanteessa, en palkkaisi 27-vuotiaasta kaveria ilman tv-kokemusta tekemään päivittäistä live-ohjelmaa. Onneksi en etukäteen tajunnut, miten vaikeaa se on, koska siitä olisi iskenyt rimakauhu”, Kulmala sanoi Helsingin Sanomissa vuonna 2020.

Uutta ohjelmaa tekemään perustettiin kokonaan uusi tuotantoyhtiö. Jos tarkkoja ollaan, yhtiö ei ollut uusi: Spede Pasanen oli 1970-luvulla perustanut Funny-Films Oy -nimisen tuotantoyhtiön, jolla viihdealan konkari Spede oli tuottanut muun muassa kaksi Uuno Turhapuro -elokuvaa ja kulttiklassikot Koeputki aikuinen sekä Tup-akka-lakko. Sittemmin Spede myi yhtiön Maikkarille, jonne se jäi vuosikausiksi pöytälaatikkoon. Kun nuortenohjelmaa varten tarvittiin tuotantoyhtiö, Äijälä päätti ottaa esiin Speden vanhan yhtiön.

”Erillinen yhtiö piti perustaa uutta ohjelmaa varten jo siksi, että kanadalaiset halusivat osuuden ohjelman omistuksesta. Samalla saatiin ohjelman tekijöille enemmän vapauksia kuin jos se olisi tehty suoraan MTV:n alaisuudessa. Speden vanhaan yhtiöön päädyttiin, koska sen käyttöönotto oli helpompaa kuin kokonaan uuden yrityksen perustaminen”, Äijälä kertoo.

Käytännössä tilanne oli vähintäänkin hassu: Funny-Films oli oma tuotantoyhtiönsä, jonka ainut asiakas oli MTV Oy ja jonka ainut tuotanto alkuvaiheessa oli Jyrki-ohjelma. Maikkari oli myös yhtiön pääomistaja, mutta yhteistyösopimuksen tekemisen jälkeen kanadalainen Chum-yhtiö halusi Funny-Filmsistä vähemmistöosuuden. Pienen siivun omistuksesta sai toimitusjohtajaksi nimetty Marko Kulmala. Funny-Films oli nimellisesti erillinen yhtiö, mutta käytännössä osa Maikkaria. Sen erotti MTV3:sta lähinnä fyysinen sijainti. Jyrkin tekijät pidettiin alusta lähtien poissa Pöllölaaksosta. Toimisto perustettiin Helsingin keskustaan. Monet Jyrkin tekijä uskovat, että merkittävä syy tällaisen alihankintayhtiön perustamiseen oli se, että sillä saatiin aikaan valtavat säästöt. Maikkarin työntekijöitä koskivat tiukat työehtosopimukset, joissa säädettiin muun muassa vuorolisistä, työajoista ja ylityökorvauksista. Tällaisista Jyrkin tekijöillä ei ollut minikäänlaista tietoa vuosikausiin, mikä pienensi kuluja ratkaisevasti. Tauno Äijälä tosin kiistää näin raadollisen tulkinnan.

”Ei siinä ollut kyse sellaisesta ajatuksesta, että voisimme polkea tekijöiden oikeuksia. Jos niin olisi tehty, Maikkarilla olisi ollut saman tien lakko pystyssä”, Äijälä sanoo.

Jo hyvin aikaisessa vaiheessa Jyrkin alkamisen jälkeen kaksi ydinhenkilöä jättäytyi kyydistä pois: Kalervo Kummola ja Jarmo Porola. Vuonna 2005 menehtynyt Porola ei ole enää muistelemassa tapahtuneita, mutta Kummola kertoo pitävänsä Jyrkiä yhä tietyllä tavalla ”omana lapsenaan”. Kummolan ja Porolan yhteistyö Maikkarin kanssa päättyi varsin pian sen jälkeen, kun Jyrki oli

saatu käyntiin. Kummola oli saanut idean hakea toimilupaa toiselle kaupalliselle tv-kanavalle, ja kun toimilupahakemus julkistettiin, MTV Oy:n silloinen varatoimitusjohtaja Jaakko Paavola raivostui.

”Tane ymmärsi meidän kiinnostuksemme uuden toimiluvan hakemiseen ihan hyvin, ja silloinen toimari Eero Pilkama ei ottanut minkäänlaista kantaa. Sen sijaan Paavola riemastui täysin. Hän huusi ja melskasi suut ja silmät täyteen. Emme halunneet isompaa riitaa Maikkarin kanssa, joten myimme osuutemme pois ja päätimme yhteistyön kanavan kanssa”, Kummola kertoo.

Kun yhtiö oli perustettu ja projektille oli saatu vetäjä, oli aika alkaa miettiä yksityiskohtia. Uusi ohjelma tarvitsisi juontajia, ohjaajia, kuvaajia, muita tekijöitä, toimitiloja – ja niin edelleen. Alustava konsepti saatiin suoraan Kanadasta, mutta myös ohjelman sisältöä piti miettiä. Nimikin oli yhä keksimättä. Näitä kaikkia alettiin ideoida alkuvuodesta 1995. Yksi ensimmäisistä askeleista oli etsiä ”juontaja-toimittajia” Helsingin Sanomissa julkaistulla työpaikkailmoituksella. Se herätti paljon innostusta. Katja Ståhlin lisäksi ohjelmaan haki lähes 1 500 nuorta ihmistä.

Vuonna 1995 Jyrki tuli meille. Hurjaa menoa ja ennennäkemätöntä tv-ilmaisua sisältäneen ohjelman vuosiin mahtuu villedä tarinoita, ammatillisia innovaatioita, pelon ilmapiiriä ja kaikkea siltä väliltä. Tämä kirja kertoo Jyrkin tarinan niin perusteellisesti kuin se on mahdollista tehdä.

Kun Jyrki alkoi, siitä tuli sukupolvikokemus ja oman aikansa valtava mediailmiö. Ohjelma nosti suomalaista musiikkia kansainväliselle tasolle ja teki kokemattomista juontajistaan tähtiä. Jyrkin kulisseissa tekijöitä kohdeltiin välillä todella rajusti, mutta paljon oli myös riemukkaita kokemuksia ja koskettavia hetkiä.

”On ihan mielenvikainen ajatus, että voisin tuotantoyhtiön toimitusjohtajana käyttäytyä samalla tavalla kuin Jyrkissä käyttäydyttiin.”

- JOONAS HYTÖNEN -

